

ОСОБЛИВОСТІ ТВОРЕННЯ ОДНОКОМПОНЕНТНИХ ТЕРМІНІВ СОЦІОЛІНГВІСТИКИ В УКРАЇНСЬКІЙ ТА АНГЛІЙСЬКІЙ МОВАХ

У статті на матеріалі двох мов досліджено основні способи творення однокомпонентних терміноодиниць соціолінгвістики, зокрема суфіксальний, префіксальний, основоскладання, словоскладання та аббревіацію. Обґрунтовано словотвірну орг анізацію термінів та набір словотвірних моделей, встановлено їх продуктивність.

Ключові слова: соціолінгвістика, однокомпонентний термін, спосіб термінотворення, словотвірна модель.

Творення нових назв різних галузевих терміносистем відбувається за законами словотвору певної мови шляхом пристосування її до основних вимог і функцій термінологічної лексики. Питанням деривації мовних одиниць присвятили свої праці В. Горпинич, М. Жовтобрюх, С. Карпіловська, Н. Клименко, G. Budin, M. Cabre, I. Plag, P. Weissenhofer та ін. [2; 10; 3-5; 11-12; 16-17].

Уже проаналізовано структурні особливості дво- та трикомпонентних терміноодиниць соціолінгвістики [1]. Невивченими залишаються питання зіставного аналізу морфемної структури однокомпонентних назв. Тому *мета* статті – проаналізувати словотвірні особливості соціолінгвістичних термінів-однословів на матеріалі української та англійської мов.

Щоб зрозуміти тенденції творення однокомпонентних назв у двох мовах, використовуємо ілюстративний матеріал (65 термінів української мови і 69 англійської мови), який ми отримали шляхом суцільної вибірки із лінгвістичних словників та енциклопедій, а також соціолінгвістичних праць [7; 9; 15]. До зібраних відповідників у статті застосовано методику аналізу за безпосередніми складниками. Вона полягає в репрезентації мовної одиниці як ієрархії вкладених один в одного елементів, що утворюють певну структуру (ця методика допомогла виявити зв'язок морфем у слові, морфологічну мотивацію термінів та закономірності, що лежать в основі творення нових назв у кожній із мов). Щоб визначити продуктивність різних способів творення однокомпонентних термінів, використано кількісний метод. Зіставний метод посприяв з'ясуванню спільних та відмінних ознак формування термінологічних одиниць у кожній із порівнюваних мов. Встановленню словотворчих типів термінів допомогли: критерій фіксованого порядку компонентів слова (до уваги береться факт неможливої зміни порядку словотвірних елементів терміна без зміни його семантичного змісту); критерій неперервності складних слів (єдиним формантом, який можна вільно вставити між компонентами складного терміна, є інфікс); критерій семантичної цілісності (компоненти складних термінів позначають єдине спеціальне поняття; це викликає труднощі під час розрізнення складних та багатокомпонентних термінів, тому тут враховують ще й формально-орфографічний та акцентологічний критерії) [17, 69-71].

Аналіз морфемної структури соціолінгвістичних термінів в українській та англійській мовах дозволив виокремити, насамперед, *непохідні (прості)* назви, які під час синхронного аналізу не мають мотиваційних слів, наприклад: укр. *діалект, арго, жаргон, сленг, койне, піджин, суржик, пуризм, престиж, диглосія, гендер, регістр*; англ. *dialect, creole, pidgin, jargon, slang, argot, vernacular, diglossia, identity, prestige, register, transfer*. У складі *похідних* термінів (які мають мотиваційні основи та словотворчі афікси) є афіксальні деривати, тобто одиниці, мотивовані через семантико-словотвірні зв'язки з назвами того самого кореня, як укр. *асиміляція, етнічність, угощення* та ін. чи англ. *monolingual, ethnolect, interlanguage* та ін.; терміни-композити і юкстапозити, утворені з двох або кількох слів, основ чи коренів, об'єднаних в одну лексичну одиницю, яка набула формально-граматичних і семантичних ознак окремого слова: укр. *багатомовність, соціолінгвістика, соціолект* та ін.; англ. *code-mixing, code-switching, doublespeak*; терміни-аббревіатури – складноскорочені назви (іменники), утворені з перших літер або з інших частин слів, що входять до складу назви: англ. *second language acquisition – SLA, interlanguage – IL* та ін.

Завдання статті – дослідити морфологічний спосіб творення термінів соціолінгвістики

в українській та англійській мовах.

В українській мовознавчій традиції за характером словотвірної бази та словотворчих засобів розрізняють морфологічний, морфолого-синтаксичний, лексико-семантичний та лексико-синтаксичний способи, а за наявністю чи відсутністю словотворчих формантів – афіксні й безафіксні [2, 115; 14, 147]. Н. Клименко розрізняє морфологічний, або зовнішній, словотвір, який включає афіксацію, основокладання, словоскладання й абрєвіацію, та семантичний, або внутрішній, словотвір, який полягає в семантичних змінах лексем [5, 3].

В системі англійської мови виокремлюють формальні, функціональні та семантичні способи творення слів. До формальних належить деривація, представлена префіксальним, суфіксальним і змішаним способом творення, словоскладання та абрєвіація. Функціональний словотвір включає конверсію чи нульову деривацію, тобто зміну категорійного значення існуючого слова без зміни його форми, і лексикалізацію, а саме: перетворення однієї з граматично змінюваних форм лексеми у нове слово з іншою граматичною категорією. Семантичні способи змінюють значення мовної одиниці [11, 93].

Основним способом творення соціолінгвістичних термінів-однословів є морфологічний. Це зумовлено, насамперед, класифікаційними властивостями афіксів: терміни одного класифікаційного ряду утворюються за однією словотвірною моделлю. Афіксальне термінотворення відображає в структурі терміна його категорійну належність і місце в терміносистемі. Системне використання словотворчих афіксів та способів їхнього приєднання дозволяє стверджувати про системність соціолінгвістичних назв.

1. Суфіксація. Суфіксальний спосіб полягає в приєднанні питомих чи запозичених суфіксів до основ різних частин мови. Суфікс як структурний елемент терміна вказує на певне узагальнене значення (семантична функція), виражене в спеціальній формі (структурна функція), за яким терміноодиниця потрапляє до певного лексико-граматичного класу та може виконувати певну синтаксичну роль у реченні (синтаксична функція) [3, 31].

За ознакою частиномовного вираження усі соціолінгвістичні терміни-однослови належать до розряду іменників (що підтверджує загальновідому думку про високий ступінь субстантивованості наукової мови), але твірними основами можуть бути іменникові, дієслівні, прикметникові.

Суфіксальний спосіб творення соціолінгвістичних назв підтверджують їх словотвірні моделі¹. У к р а ї н с ь к а м о в а :

1) терміни, мотивовані іменником

Основа іменника + суфікс **-изм (-ізм)**. Цей запозичений суфікс використовується в основах іменників чоловічого роду, що мають узагальнене, абстрактне значення: *арготизм, діалектизм,*

екзотизм; білінгвізм, монолінгвізм, полілінгвізм, семілінгвізм; сексизм та ін. Він передає широкий спектр лексичних значень, таких як: дія, результат, стан, якість, система, принцип, ідеологія, упередження, мовна особливість та ін. [8]. терміни, мотивовані дієсловом

Основа дієслова + суфікс **-ації**. Це один із найбільш продуктивних суфіксів, який вказує на дію або її результат, наприклад: *дискримінація, асиміляція, русифікація*. Він виявляє високий ступінь словотвірної сполучуваності з дієслівними основами, що зближує його з питомих українським суфіксом -нн. Однак, у семантиці дериватів на -ації ознака тривалості дії виражена нечітко.

Основа дієслова + суфікс **-изації (ізації)**. Утворені в такий спосіб терміни називають опрєдетнену дію: *креолізація, полонізація, українізація, мадяризація* та ін. Причину високої продуктивності суфіксів -ізацій- / -изацій- потрібно вбачати в масштабному поширенні сучасних суспільних процесів, виявом чого є тенденція до інтернаціоналізації словотвірних моделей [4].

Основа дієслова + суфікс **-ни (-енн)**. У терміносистемі соціолінгвістики суфікс -енн в основах іменників середнього роду малопоширений. Похідні назви утворені від дієслів докнаного виду з кінцевим морфом основи -и: *запозичення, угорщення*. Терміни-деривати

вказують на опредметнену дію (процес).

Основа дієслова + суфікс **-i (-ій)**. Запозичений суфікс -i (-ій) є непоширеним, а в основах іменників жіночого роду виражає сукупність осіб, різного роду абстрактні поняття, наслідок дії: *нація, сегрегація, інтерференція, трансференція*.

3) терміни, мотивовані прикметником

Основа прикметника + суфікс **-ість**. Активне словотворення з формантом -ість зумовлене його загальностильовим призначенням. Деривати, утворені від відносних прикметників, називають абстрактну ознаку або властивість: *етнічність, ідентичність, національність, двомовність, багатомовність*.

А н г л і ї с ь к а м о в а :

1) терміни, мотивовані іменником

Основа іменника + суфікс **-ism**. У терміносистемі англійської мови суфікс -ism, творячи терміни від основи іменника, вказує на стан чи якість, дію, ознаки упередження або дискримінації [13]: *bilingualism, monolingualism, multilingualism, semilingualism; sexism*. Як бачимо, процес термінотворення залежить від класифікації понять, тому видові назви виявляють спільність на рівні семантики та структури (для їх творення використовується той самий афікс). терміни, мотивовані дієсловом

Основа дієслова + суфікс **-ation**. Це одна з найбільш продуктивних моделей однослівних термінів, що використовується для творення назв від запозичених основ. Терміни-деривати позначають дію, її результат чи продукт : *creolization, internationalization, pidginization, socialization* та ін.

Основа дієслова + суфікс **-ion**. Утворені одиниці виражають значення опредметненої дії, процесу: *cultivation, restoration, discrimination, assimilation* та ін.

Основа дієслова + суфікси **-ance, -ence, -al**. Цим формантам у терміносистемі соціолінгвістики притаманна невисока продуктивність. Вони використовуються для творення іменників, що позначають якість, стан чи дію: *maintenance, interference, transference, revival*.

3) терміни, мотивовані прикметником

Основа прикметника + суфікс **-ism**. Зафіксовано два приклади творення термінів за допомогою поєднання прикметникової основи і суфікса -ism зі значенням системи, принцидеологічного руху: *nationalism, purism*.

Основа прикметника + суфікс **-ity**. За допомогою компонента -ity утворюються абстрактні іменники, що виражають стан або умову. Кількість дериватів цього типу у терміносистемі англійської мови є незначною: *bilinguality, ethnicity, nationality*.

Отже, у двох мовах основними моделями суфіксального термінотворення є: N+Suf=N, V+Suf=N, Adj+Suf=N.

2. Префіксація. Сутнісною ознакою префіксального способу творення термінів є те, що похідні слова належать до тієї ж частини мови, що й твірні, оскільки префікси не мають класифікаційного значення, а виконують лише словотвірну функцію [10, 231]. При формуванні твірної основи для префікса усикається семантика, твірне слово піддається семантико-акцентним змінам, трансформується в частину слова [2, 43]. Часто похідні терміни є антонімами відносно твірних.

Префіксальне творення термінів соціолінгвістики в українській мові представлене морфемами: **інтер-** (вказує на перебування поміж чимось, а також періодичність дії): *інтердіалект, інтержаргон, інтерлінгва*; **де-** (виражає значення заперечення, протилежності, домінантною семою є 'не'): *денаціоналізація*; **супер-** (вказує на предмет, явище, що має вищий порівняно з мотивуючим словом ступінь якості): *суперстрат*; **суб-** (визначає підпорядкованість тому, що названо мотивуючим словом; неповноту вияву ознаки): *субстрат*; **ад-** (вказує на дію, спрямовану до чого-небудь, надає термінам значення приєднання, близькості, співвіднесеності з чим -небудь): *адстрат*.

До продуктивних в терміносистемі англійської мови належать префікси: **inter-**: *interlanguage, interlingua*; **super-**: *superstratum*, **sub-**: *substratum*; **ad-**: *adstratum*.

У двох мовах виокремленим морфемам притаманна невисока продуктивність. Одна з причин – нездатність префіксів утворювати терміни з цілком новим лексичним значенням. Проте такі назви сприяють ефективному позначенню протилежних за змістом понять. Зафіксовані префікси у двох мовах є еквівалентними. Формуючи групи семантично тотожних відповідників, вони засвідчують тенденцію до утворення однослівних термінів соціолінгвістики за допомогою компонентів іншомовного походження.

3. Основоскладання (композиція) – це оєднання двох чи більше твірних основ в одній терміноодиниці на основі відношень детермінант – детермінатум [17, 72]. В українській мові цей процес часто супроводжується інтерфіксацією [10, 32]. Використання термінів-комполітів

позиції в слові поділяють на префіксоїди та

терміни *афіксоїди*, які залежно від суфіксоїди

комполіти (І. Кочан), *корені* (Є. Карпіловська),

(К. Городенська, В. Горпинич та ін.), *основи*

зумовлене потребою відобразити складні наукові поняття, адже відзначаючись структурною та семантичною цілісністю, вони водночас є засобом мовної економії.

У творенні соціолінгвістичних термінів беруть участь питомі і запозичені компоненти, а також клас перехідних одиниць – кореневих за походженням морфем, що частково десемантизувалися й функціонально наблизилися до афіксів [2, 43]. Питання статусу цих іншомовних компонентів розв'язують досить суперечливо, адже немає достатніх підстав вважати їх коренями (зазвичай вони оформлюють словотворчо однотипний ряд слів, мають високий рівень продуктивності, що свідчить про їхню функціональну подібність до афіксів) і, на відміну від афіксів, вони не лише передають словотвірне значення, але й мають не повторювану в інших формантах семантику, співвідносно з лексичним значенням кореня. В українському мовознавстві для їх позначення використовують

(Н. Клименко) та ін. Процес їхньої морфологізації ще не завершений, тому слова, що мають в складі ці елементи, вважаємо комполітами. Короткі грецькі та латинські основи позначають ознаки, що часто в українській мові вимагають складних конструкцій [6]. Вони визначають профіль базового, означуваного компонента складного слова. Серед препозиційних морфем в українській мові виокремлюємо компоненти: **ідео-** (надає значення одиничної ознаки, відокремленості): *ідеолект*; **акро-** (відноситься до вершини, верху, початку): *акролект*; **мезо-** (вказує на середню величину, проміжне положення чого-небудь): *мезолект*; **базі-** (вказує на основу, нижню частину): *базілект*; **моно-** (надає термінам значення одиничності): *монолінгв*; **бі-** (виражає значення подвійного вияву ознаки): *білінгв*; **полі-**: *полілінгв*; **мульти-** (надає значення множинного вияву ознаки): *мультилінгв*; **мікро-** (виражає значення дуже малої величини): *мікросоціолінгвістика*; **макро-** (надає похідним назвам значення дуже великої величини): *макросоціолінгвістика*; **соціо-** (вказує на зв'язок із суспільством, соціальну ознаку):

соціолект, *соціолінгвістика*; **етно-** (вказує на расу, людей, культуру): *етнолект*.

Українські відповідники виявляють семантичну тотожність із формантами, що вживаються в англійській мові: **ідео-**: *idiolect*; **етно-**: *ethnolect*; **акро-**: *acrolect*; **мезо-**: *mesolect*; **базі-**: *basilect*; **соціо-**: *sociolect*, *sociolinguistics*; **моно-**: *monolingual*; **бі-**: *bilingual*; **мульти-**: *multilingual*; **семи-**: *semilingual*; **мікро-**: *microsociolinguistics*; **макро-**: *macrosociolinguistics*. Морфемами грецького і латинського походження називають *неокласичними елементами*. Різниця між неокласичними формами та питомими складними словами в тому, що ці корені завжди зв'язані. У науковій літературі цей факт зумовив появу назви *combining form* [16, 98]. Такі інтернаціональні терміни (засвідчують еквівалентність на семантичному та структурному рівнях у ряді мов) полегшують наукову комунікацію крізь мовні кордони. Міжнародні терміноелементи легко поєднуються і сприяють подальшому термінотворенню [6]. Зазначимо, що поєднуючись із тими самими твірними основами, префіксоїди мікро- / мікро-, макро- / макро-, моно- / моно-, мульти- / multi- надають їм антонімічного значення. Аналіз ілюстративного матеріалу засвідчує, що в процесі творення термінів-комполітів беруть участь питомі та запозичені компоненти, а словотвірні моделі історично складаються відповідно до внутрішніх закономірностей кожної з мов.

4. Словоскладання (юкстапозиція) належить до синтаксико-морфологічного способу словотворення та передбачає поєднання в одному складному слові двох і більше простих слів або форм слів [10, 6]. Юкстаполіти є цілісно оформленими лексичними одиницями, компоненти яких характеризуються позиційною стійкістю, при цьому один з компонентів виконує функцію характеристики, виражаючи видову відмінність, а інший є опорним компонентом. Словоскладання характерне для утворення складних термінів-іменників в англійській мові, про що свідчать словотвірні моделі: іменник + іменник (*code-switching*, *code-mixing*); прикметник +

дієслово (*doublespeak*). Один компонент цих назв підпорядковується іншому, відповідно, у значеннєвому плані вони є нерівноправними. Проаналізований матеріал засвідчив відсутність відповідників в терміносистемі української мови.

5. Абревіація. Це один із продуктивних способів творення терміноодиниць в англійській мові. Він полягає у скороченні довгих мовних формул і згортанні їх у семантичну єдність – абревіатуру. Найчастіше абревіатури використовують як паралельний варіант багатокомпонентних термінів. Для кращого розуміння похідних одиниць необхідно, щоб кожен елемент у початковій структурі знайшов відображення в морфологічній структурі деривата. В українській мові ми не зафіксували термінів-аббревіатур: очевидно, це пов'язано із пізнішим становленням соціолінгвістики як окремого напрямку мовознавства у Україні та недостатньою уніфікованістю терміносистеми.

В англійській мові виокремлюємо такі структурні типи абревіатур: ініціальні – утворені з початкових літер (звуків), які входять у вихідне словосполучення (вони становлять абсолютну більшість – 7 одиниць): *language acquisition – LA, first language acquisition – FLA, second language acquisition – SLA, interlanguage – IL, target language – TL, English as a foreign language – EFL, English as a second language – ASL*; та цифрові – утворені з букв і цифр: *first language – L1, second language – L2*.

Як бачимо, за кожною з частин цифрових абревіатур закріплені певні функції: буквеначастина абревіатури вказує на тематичну сферу, до якої належить термін, а цифрова – виділяє його із сукупності однотипних об'єктів. Активне використання повних форм термінів та абревіатур засвідчує тенденцію до семантичної конденсації, тобто намагання виразити складне поняття мінімальною кількістю лексичних засобів.

Висновки. Дослідження словотвірних особливостей однокомпонентних термінів соціолінгвістики дозволяє виокремити характерні для двох терміносистем словотвірні моделі цих назв: префіксальні, суфіксальні, скорочення (аббревіатури), а також моделі складних термінів (композиції, юкстапозити).

Виявлено, що серед похідних найменувань переважають іменники, утворені суфіксальним способом (32 одиниці в українській мові та 26 – в англійській). Найпродуктивнішим є творення віддієслівних іменників за допомогою суфіксів *-ації, -изації (-ізації)* в терміносистемі української мови та відповідників *-ation, -ion* в англійській мові.

Назви, витворені за префіксальними моделями, у двох терміносистемах зафіксовано значно рідше (7 прикладів в українській мові і 5 в англійській). Префіксальне термінотворення представлене іншомовними морфемами *суб- / sub-, супер- / super-, інтер- / inter-* та ін. Серед аналізованих складних термінів значне місце посідають одиниці, утворені способом композиції (по 13 назв в обох мовах); терміни-юкстапозити зустрічаються лише в англійській мові (3 приклади). Міжнародні компоненти *бі- / bi-, моно- / mono-, макро- / macro-, соціо- / socio-* та ін. виступають початковою частиною складних слів. Терміни-аббревіатури виявлено лише в англійській мові (9 прикладів). В українській терміносистемі відсутні подібні моделі творення коротких форм термінів. Здійснений аналіз морфемної структури однокомпонентних термінів соціолінгвістики виявляє тенденцію до реалізації одних і тих самих способів творення нових назв у терміносистемах української та англійської мов.

ЛІТЕРАТУРА

1. Васильців О. Структурні особливості двокомпонентних термінів соціолінгвістики (на матеріалі української, англійської та польської мов) // Граматичні читання VIII. – Вінниця, 2015. – С. 152-157.
2. Горпинич В. О. Сучасна українська літературна мова. Морфеміка. Словотвір. Морфологія: Навчальний посібник / В. О. Горпинич. – К. : Вища школа, 1999. – 207 с.
3. Карпіловська С. А. Суфіксальна підсистема сучасної української літературної мови : будова та реалізація : монографія / С. А. Карпіловська. – К. : Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні НАН України, 1999. – 297 с.
4. Клименко Н. Словник афіксальних морфем української мови [Електронний ресурс] / Н. Клименко, С. Карпіловська, В. Карпіловський, Т. Недозим. – Режим доступу . – [http://lib.movahistory.org.ua/Slov afiksalnykh morfem.pdf](http://lib.movahistory.org.ua/Slov_afiksalnykh_morfem.pdf)
5. Клименко Н. Ф. Словотворча структура і семантика складних слів у сучасній українській мові / Н. Ф. Клименко. – К. : Наук. думка, 1984. – 251 с.
6. Кочан І. М іжнародні терміноелементи в системі науково-технічних термінів / Ірина Кочан // Вісник Держ. ун-ту «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології»: матеріали 6-ї М іжнародної наукової конференції СловоСвіт 2000 – 2000. – Ф 402. – С. 54–59.

7. М ацюк Г. П. Прикладна соціолінгвістика. Питання мовної політики: Навч. Посіб / Г. П. М ацюк. – Львів: видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2009. – 212 с.
8. Полюга Л. М. Словник українських морфем / Л. М. Полюга. – 3-є вид. – К.: Довіра, 2009. – 554 с. Селіванова О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія / О. О. Селіванова. – Полтава: Довкілля– К., 2006. – 716 с.
9. Словотвір сучасної української літературної мови : монографія / Відп. ред. М . Жовтобрюх. – К. : Наукова думка, 1979. – 407 с.
10. Budin G. Handbook of terminology management / G. Budin, S. Wright. – Amsterdam ; Philadelphia : John Benjamins Publishing Company, 1997 . – Vol. 1. – 355 p .
11. Cabré M . Terminology: theory, methods and applications / M . Cabré. – Philadelphia PA : John Benjamins, 1999. – 248 .
12. Dictionary .com [Електронний ресурс]. – Режим доступу . – [http://dictionary .reference.com/](http://dictionary.reference.com/)
13. Korunets I. V. Contrastive typology of the English and Ukrainian languages / I. V. Korunets. – Kyiv : Lybidpubl, 1995. – 238 p .M esthrie R. Concise Encyclopedia of Sociolinguistics / R. M esthrie. – University of Cape Town, 2001. – 1060 p .
14. Plag I. Ford-formation in English / I. Plag. – Cambridge University Press, 2002. – 246 с.
15. Weissenhofer P. Conceptology in terminology theory, semantics and word-formation: a morpho-conceptually based approach to classification as exemplified by the English baseball terminology / P. Weissenhofer. – Wien : TermNet, 1995. – 257 с.

REFERENCES

1. Budin, G., Wright, S. (1997). Handbook of terminology management. Amsterdam, Philadelphia, John Benjamins Publ., vol. 1, 355 p .
2. Cabré, M . (1999). Terminology: theory, methods and applications. Philadelphia, John Benjamins Publ., 248 p .
3. Dictionary .com Available at: <http://dictionary .reference.com/> (accessed 30 September 2015).

4. Horpynych, V. O. (1999). *Suchasna ukrains'ka literaturna mova. Morfemika. Slovtvir. Morfolonohiia: Navchal'nyj posibnyk* [The modern Ukrainian literary language. M orphemics. Word-formation. M orphonology: Study guide]. Kyiv, 207 p .

5. Karpilovs'ka, Ye. A. (1999). *Sufiksna pidsystema suchasnoi ukrains'koi literaturnoi movy: budova ta realizatsiia: monohrafiia* [Suffixes subsystem of modern Ukrainian literary language: structure and realization: M onograph]. Kyiv, 297 p .

6. Klymenko, N. F. (1984). *Slovtvorcha struktura i semantyka skladnykh sliv u suchasnij ukrains'kij movi* [Word-formative structure and semantics of compound words in modern Ukrainian language]. Kyiv, Naukova dumka Publ., 251 p .

7. Klymenko, N., Karpilovs'ka, Ye., Karpilovs'kyj, V., Nedozyim, T. *Slovyk afiksalykh morfem ukrains'koi movy* [Affixed morpheme dictionary of Ukrainian language] Available at: http://lib. movahistory .org.ua/Slov_ afiksalnykh_ morfem.pdf (accessed 22 August 2015).

8. Kochan, I. (2000). *Mizhnarodni terminoelementy v systemi naukovo-tekhnichnykh terminiv* [International term elements in the system of scientific and technical terms]. *Visnyk Derzh. un-tu "L'vivs'ka politekhnika"* [Bulletin of the State University "Lviv Polytechnic"], no. 402, pp . 54–59.

9. Korunets, I. V. (1995). Contrastive typology of the English and Ukrainian languages. Kyiv, Lybid Publ., 238 p .

10. Kovalyk, I. I., Rodnina, L. O., Hryshenko, A. P., Yurchuk, L. A., Hnatiuk, H. M., Rusanivs'kyj, V. M ., Horodens'ka, K. H., Klymenko, N. F. (1979). *Slovtvir suchasnoi ukrains'koi literaturnoi movy : monohrafiia* [Word-formation of modern Ukrainian literary language: monograph]. Kyiv, Naukova dumka Publ., 407 p .

11. M atsiuk, H. P. (2009). *Prykladna sotsiolinhvistyka. Pytannia movnoi polityky: Navchal'nyj posibnyk* [Applied sociolinguistics. The issue of language policy: Study guide]. L'viv, 212 p .

12. M esthrie, R. (2001). Concise Encyclopedia of Sociolinguistics. University of Cape Town, 1060 p . Plag, I. (2002). Ford-formation in English. Cambridge University Press, 246 p .

13. Poliuha, L. M . (2009). *Slovyk ukrains'kykh morfem* [Dictionary of Ukrainian morpheme]. Kyiv, Dovira Publ., 554 p .

14. Selivanova, O. O. (2006). *Suchasna lnhvistyka: terminolohichna entsyklopediia* [M odern Linguistics: terminology Encyclopedia]. Poltava, Dovkillia Publ., 716 p .

H Vasylytsiv, O. (2015). *Strukturni osoblyvosti dvokomponentnykh terminiv sotsiolinhvistyky (na materialakh ukrains'koi, anhlijs'koi ta pol's'koi mov)* [Structural features of two-component sociolinguistic terms (on the basis of the Ukrainian, English and Polish languages)]. *Hramatychni studii* [Grammatical studies], pp . 152-157.

H Weissenhofer, P. (1995). Conceptology in terminology theory, semantics and word-formation: a morpho-conceptually based approach to classification as exemplified by the English baseball terminology . Wien, TermNet Publ., 257 p .

I

Під словотвірною моделлю розуміємо певну схему творення слів, яка має лексико -категорійне значення і може наповнюватися різними словотвірними значеннями.

The article reviews the basic ways of word-formation of one-component sociolinguistic terms in two languages. The peculiarities of suffixation, prefixation, compounding and abbreviation are outlined. Ford-formative organization of terms is investigated, a set of derivational models is revealed and their performance is determined.

Keywords: sociolinguistics, one-component term, the way of term-formation, derivational model.